

אלון התבור*

בואו, שבו בצל, תעשו הפסקה, לאן אתם ממהרים? יש לנו זמן...
היזהרו מהעלים שלי, הם קצת דוקרים, אבל הצל טוב, והמרחק
לאלון הבא די גדול – אנחנו האלונים אוהבים "ספייס" וגדלים
במרווחים גדולים זה מזה, בצורת יער מרווחת שקוראים לה
"יער פארק". אם תחפשו היטב, יכול להיות שתמצאו תחתיי
או על הענפים שלי גם כמה בלוטים גדולים. אלה הפירות
שלי, שמורכבים מאגוזים חלקים – הבלוטים, שנמצאים בתוך
ספלול – מין "ספל" קטן שמכוסה בקשקשים מופשלים לאחור.
מהבלוטים האלה אפשר לעשות קמח ומאכלים נוספים, וגם
בעלי החיים אוהבים מאוד לאכול אותם. יש ציפורים, כמו
העורבני, שנוהגות לעוף עם בלוט במקור, לנחות במרחק, ואז
לחפור ולהחביא אותו באדמה, וכך עוזרות לי להפיץ את הזרעים.
אומנם הבלוטים מבשילים רק שנה וחצי אחרי ההאבקה
של הפרחים, אבל אנחנו האלונים לא ממהרים. יש לנו זמן.
אנחנו יכולים לחיות מאות שנים, לצמוח ולהפוך לעצים גדולים
ומפוארים. בתקופות קדומות היינו סמל לחוסן ולעוצמה, שימשנו
לבניית סירות, לבניין, כחומר בעירה לחימום ולבישול. עד היום
אנחנו משמשים לבניית חביות ליין משובח הודות לטעם הטוב
שאנחנו מוסיפים לו.

* (שימו לב - יש בארץ 3 סוגי אלונים – אלון תבור, אלון מצוי ואלון תולע)

רוצים לשמוע את האלון מספר על עצמו?

סרקו:

קרן קימת לישראל
K K L - J N F
החטיבה לחינוך וקהילה

אלון התבור

קרן קימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

עוד פעם היונה? בואו, ננסה פעם אחת בלעדיה. אחרי הכול, אני לא מסמל רק את השלום, אלא גם יופי, בריאות, כבוד, אצילות, עוצמה, יציבות ואריכות ימים. הייתי אחד מעצי הפרי הראשונים שהאדם ביית לפני אלפי שנים. אני יכול לחיות מאות שנים, אבל אפשר רק לנחש בן כמה אני, כי הגזע שלי הופך חלול כשאני מזדקן. אני מתחדש בקלות אחרי שרפה או כריתה, עושים ממני שמן משובח ומוצרים קוסמטיים, אוכלים את הפירות שלי, בעולם הקדום השתמשו בי למרפא ולמאור – אז למה להיתכס על היונה? בואו, תשתתפו פעם אחת בקטיף הזיתים, המסיק, ותבינו אחת ולתמיד למה אני אחד הגידולים החקלאיים החשובים בישראל. רוצים זיתים שחורים? חכו לסוף העונה. רוצים ירוקים? בואו בהתחלה, לפני שהם משנים צבע...

רוצים לשמוע את הזית מספר על עצמו?
סרקו:

קרן קימת לישראל
K K L - J N F
החטיבה לחינוך וקהילה

זית אירופי

קרן קימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

אלה ארץ-ישראלית*

כן, אני טיפוס אומנותי, צבעוני. לא מאמינה בשחור ולבן. בכל עונה אני צובעת את החורש בצבע החביב עליי – אדום: בחורף בענפים האדומים שלי, באביב בפריחה האדומה שלי, בקיץ בפירות האדומים שלי ובסתיו בשלכת ה...נכון! אדומה שלי. אני גדלה ברוב חלקי הארץ, והפירות העגלגלים והקטנים שלי אהובים על הציפורים. אם תרגישו חלשים, תוכלו לאכול אותם – הם עשירים בוויטמין E, וכשהם מיובשים וטחונים הם משמשים חלק מתבלין הזעתר. לפי הצבע תוכלו לזהות איפה יש זרעים: בפירות אדומים אין זרעים, ובכחלולים – יש. חוץ מהפירות תלויים על הענפים שלי גם עֶפְצִים – מין גידולים דמויי בננה, שיוצרים בעלי חיים קטנטנים שנקראים כנימות. אני גאה במשפחה שלי – מי לא היה גאה בבני דודים כמו מנגו ופיסטוק חלבי? בימי קדם נהגו לקיים תחתי טקסי פולחן וקורבנות, ואולי בזכות זה זכיתי בשם "אלה".

השפיץ בקצה העלעל שלי יעזור לכם לזהות אותי ולהבדיל ביני לבין אלת המסטיק והאלה האטלנטית, שגדלות גם הן בישראל. * (שימו לב יש בארץ שלושה מיני אלה: אלה ארץ ישראלית, אלה אטלנטית ואלת המסטיק.)

רוצים לשמוע את האלה הארץ ישראלית מספרת על עצמה?

סרקו:

קרן קימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

אלה ארץ-ישראלית

קרן קיימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

יאללה, קדימה, מספיק להתפנק! אין מה לחכות, תנו לי קצת מים, הרבה אור ומעט זמן, ואני כבר אזורז ואגדל לכם יער. אני קליל וזריז, צומח בשמחה גם בכיסי קרקע קטנים ואפילו באדמה סלעית שיש בה מעט חומרי מזון. בגלל זה, בין היתר, הפכתי לעץ ייעור מרכזי ולעץ חלוץ בארץ בתחילת מפעל הנטיעות. לדעתם של החוקרים, השרף הכתמתם שאני מכריש מהענפים ומהגזע אחרי כגיעה נועד להגן עליי ממזיקים. לרוב אני העץ הראשון שזרעיו נובטים אחרי שרפת יער. העלים שלי הם מחטים, והפירות אצטרובלים. הרוח מעבירה את האבקה מאצטרובל זכרי לאצטרובל נקבי, וגם מפיצה את הזרעים שלי רחוק רחוק, כשהאצטרובל מבשיל ונפתח. אוהבים חומוס עם צנובר? נסו לאסוף זרע או שניים של אורן הצנובר לפני שהוא מתעופף רחוק מדי...

רוצים לשמוע את האורן מספר על עצמו?
סרקו:

קרן קימת לישראל
K K L - J N F
החטיבה לחינוך וקהילה

אורן ירושלים

קרן קיימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

חרוב מצוי

אני לא מבין איך זה יכול להיות. אלפי שנים אני גדל כאן באזור. כל כך מרשים, כל כך מרכזי, נותן פרי מתוק שעושים ממנו דבש ושוקולד וקמח ואפילו סירופ נגד שיעול... כל זה – ואפילו פעם אחת לא הזכירו אותי בתנ"ך. אני גם היחיד מבין עצי הבר בארץ שפורח בסתיו. ואם זה לא מספיק לכם, מכיוון שהזרעים שלי כולם בעלי משקל וגודל דומה, הם שימשו בעולם הקדום יחידת משקל אחידה, שממנה נגזרה המילה קראט, לציון משקל של אבנים יקרות.

איזה קיפוח! אז מה אם אני קצת יבש וחרב? אז מה אם יש לי עצים זכריים שאין להם פרי בכלל? זו לא סיבה לאפליה. מזל שלכחות קק"ל נתנה לי כבוד, ונטעה אותי בשפע בפארק בריטניה, ביער בן שמן ובמקומות נוספים.

רוצים לשמוע את החרוב מספר על עצמו?
סרקו:

קרן קימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

חרוב מצוי

קרן קימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

ממש לא יפה, מה שעשו לי. איך נתנו לי שם כזה? קטל-אב. איזה שם נוראי, איזה צליל נוראי, ואיזו משמעות! פלא שאני מסמיק והגזע שלי נהיה אדום? זה יפה לפרסם את זה ברבים? אי אפשר לקרוא לי בלי להיזכר בסיפורים אכזריים ובאגדות מדממות.

אתם לא מאמינים כמה צרות זה עשה לי – כולם ברחו ממני.

הציפורים התעופפו, החיות התחבאו, אפילו החרקים לא רצו לבוא להאביק אותי, אבל אני לא ויתרתי. משכתי אותם בריח ובצוף מתוק, וכשהם נכנסו לתוך הפרחים שלי, שדומים לכד הפוך עם פתח צר, כבר היה להם קשה לברוח....

קטלב. קטלי...לאבי... אפילו שם חיבה נורמלי אי אפשר לתת לי! לא יכלו לקרוא לי כמו באנגלית – עץ התות המזרחי? כמה חמוד, ומפתה ומסתורי... הרי אני קרוב משפחה של האוכמניות, יכלו לפרגן קצת. כדי למשוך חברים הייתי צריך להמם את כולם ביופי שלי – מי יכול לעמוד בפני גזע חלק ומתפתל עם תלתלי קליפה דקים ועדינים ובפני אשכולות של פירות אדמדמים ומתוקים? תסתכלו רגע בפרופיל – יפה, נכון? מזל שיש לי חברה אחת שלא נטשה אותי מעולם. לה לא אכפת איך קוראים לי, ומה מספרים עליי, ואיך אני נראה. זו הפטרייה שחיה בשורשים שלי ומקיימת איתי סימביוזה נהדרת. היא לא יכולה בלעדיי, ואני לא יכול בלעדיה. ממליץ לכם על סימביוזה – זו חברות אמיתית. אז בפעם הבאה שניפגש, אתם יכולים לקרוא לי תותי. או סימבי. קשה לי להחליט...

רוצים לשמוע את הקטלב מספר על עצמו?

סרקו:

קרן קיימת לישראל
K K L - J N F
החסיבה לחינוך וקהילה

קטלב מצוי

קרן קיימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

דווקא בסתיו, כשהכול מסביב שומם ויבש, מבשילים הפירות
הצהבהבים שלי, שטעמם מזכיר תפוחים חמצמצים-מתוקים,
קטנטנים וזעירים. מספרים שבזכות הפירות הזעזעריים האלה
קיבלתי את השם זָעֵרֵר בערבית, והוא התגלגל והפך לשם עוזר
בעברית. אולי זה גם בזכות כל הבעיות שאני יכול לעזור בהן,
לפי הרפואה העממית: אני טוב נגד דלקת גרון, סחרחורת, לחץ
דם גבוה ומחלות לב. יש לכם נדודי שינה, או חרדה ועצבנות?
תטעמו מהפירות שלי, ולא תתאכזבו. ואם במקרה תשכחו בכל
זאת, גם צורת העלה שלי, המזכירה כף יד פרושה ומושטת
לעזרה, יכולה לעזור לכם לזכור איך קוראים לי. ואיפה ניפגש?
בכל מקום שתרצו! אני לא בררן בכלל, אני עמיד ומסתגל,
ומסתדר עם כל שכן שתתנו לי – בחורש, בספר המדבר,
בשפלה – אפילו לחרמון אני מגיע, וגם בו אני צומח בשמחה.
אומנם אני עומד בשלכת בחורף, אבל באביב תוכלו לזהות אותי
לפי הפרחים הלבנים הקטנטנים והמקסימים שמכסים אותי מכף
רגל ועד ראש. אז תזכרו – כשצריך עזרה – עוזר קוצני טוב לכל
צרה. להתראות בחורש!

קרן קימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

עוזר קוצני

קרן קיימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה לחינוך וקהילה

אלת המסטיק*

מסטיק מנטה, מסטיק תות, מסטיק אלת המסטיק! מי פה טוב
בניכוח בלונים? הזרעים שלי הם אומנם לא זרעים של מסטיק,
אבל יש לי ריח נהדר, שמקורו בשרף המיוחד שיש בעלים
ובענפים שלי. מהשרף הזה עושים מאז ימי קדם תרופות,
תבלינים ו... גם סוג של מסטיק, שממנו קיבלתי את שמי. אני שיח
ירוק-עד, נמוך ומתפרש, מלא בעלים מורכבים שיש בהם עלעלים
קטנים מסודרים משני צידיו של ציר אחד מרכזי. הכנפיים
המיוחדות שנמצאות על ציר העלה שלי מבדילות אותי מאחיותיי
החמודות – אלה ארץ-ישראלית ואלה אטלנטית. לפעמים תראו
על העלים שלי בליטה עגלגלה, ירוקה-אדומה ומוזרה. מי שגרם
לה הן כנימות, שעוקצות אותי ויוצרות גידולים שקוראים להם
עפצים, ובתוכם הצאצאים שלהן יכולים לגדול ולהתפתח. למזלי,
העפצים לא מפריעים לי, ואני ממשיכה לצמוח בשמחה ולמלא
את החורש בצבעי ירוק ואדום. לפי הצורה והצבע של הפרחים
שעל השיח תוכלו לדעת אם אני שיח זכר (פריחה אדומה
בולטת) או שיח נקבה (פריחה חיוורת וירקרקת). אז לפני שאתם
ממשיכים במסלול – אפשר לכבד אתכם במסטיק?

* (שימו לב יש בארץ שלושה מיני אלה: אלה ארץ ישראלית, אלה אטלנטית
ואלת המסטיק.)

קור קימת לישראל
K K L - J N F
החסיבה לחינוך וקהילה

אלת המסטיק

קרן קיימת לישראל
KKL - JNF

החטיבה לחינוך וקהילה